

Fakulti Seni Gunaan dan Kreatif

**KAJIAN MENGENAI KESAN PENGANJURAN PESTA WAU
ANTARABANGSA NEGERI KELANTAN TERHADAP
MASYARAKAT DI TUMPAT, KELANTAN**

**Siti Fatimah Binti Zakaria
(44072)**

**Sarjana Muda Seni Gunaan dengan Kepujian
(Pengurusan Seni)
2016**

**KAJIAN MENGENAI KESAN PENGANJURAN PESTA WAU ANTARABANGSA
NEGERI KELANTAN TERHADAP MASYARAKAT DI TUMPAT, KELANTAN**

SITI FATIMAH BINTI ZAKARIA

Projek ini merupakan salah satu keperluan untuk
Ijazah Sarjana Seni Gunaan dengan Kepujian
(Pengurusan Seni)

**Fakulti Seni Gunaan dan Kreatif
UNIVERSITI MALAYSIA SARAWAK
2016**

UNIVERSITI MALAYSIA SARAWAK

Grade: _____

Please tick (√)

Final Year Project Report

Masters

PhD

DECLARATION OF ORIGINAL WORK

This declaration is made on the _____ day _____ of 2016

Student's Declaration:

I SITI FATIMAH BINTI ZAKARIA , 44072, FACULTY OF APPLIED & CREATIVE ARTS.....

(PLEASE INDICATE STUDENT'S NAME, MATRIC NO. AND FACULTY) hereby declare that the work entitled KAJIAN MENGENAI KESAN PENGANJURAN PESTA WAU ANTARABANGSA NEGERI KELANTAN TERHADAP MASYARAKAT DI TUMPAT, KELANTAN

is my original work. I have not copied from any students' work or any other sources except where due reference or acknowledge is made explicitly in the next, nor has any part been written for me by another person.

14 / 6 / 2016

Date Submitted

Siti Fatimah binti Zakaria (44072)

Supervisor's Declaration:

I Sir Andreas Sudjud Dartanto hereby certifies that the work entitled

(KAJIAN MENGENAI KESAN PENGANJURAN PESTA WAU ANTARABANGSA NEGERI KELANTAN TERHADAP MASYARAKAT DI TUMPAT, KELANTAN) was prepared by the above name student, and was submitted to the "FACULTY" as a partial/full fulfillment for the conferment of **BACHELOR OF APPLIED ARTS WITH HONORS (ARTS MANAGEMENT)**, and the aforementioned work, to the best of my knowledge, is the said student's work.

Received for examination by: Sir Andreas Sudjud Dartanto

Date: 14 / 6 / 2016

I declare that Project/Thesis is classified as (Please tick (√)):

- CONFIDENTIAL** Contains confidential information under the Official Secret Act 1972)*
- RESTRICTED** (Contains restricted information as specified by the organization where research was done)*
- OPEN ACCESS**

Validation of Project/Thesis

I therefore duly affirmed with free consent and willingness declare that this said Project/Thesis shall be placed officially in the Centre for Academic Information Services with the abiding interest and rights as follow:

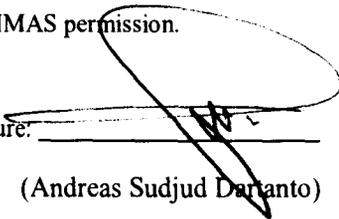
- This Project/Thesis is the sole legal property of Universiti Malaysia Sarawak (UNIMAS).
- The Centre for Academic Information Services has the lawful right to make copies for the purpose of academic and research only and not for other purpose.
- The Centre for Academic Information Services has the lawful right to digitalize the content for the Local Content Database.
- The Centre for Academic Information Services has the lawful right to make copies of the Project/Thesis for academic exchange between Higher Learning Institute.
- No dispute or any claim shall arise from the student itself neither third party on this Project/Thesis once it becomes the sole property of UNIMAS.
- This Project/Thesis or any material, data and information related to it shall not be distributed, published or disclosed to any party by the student except with UNIMAS permission.

Student Signature:

(Siti Fatimah binti Zakaria)

Supervisor Signature:

(Andreas Sudjud Diantanto)

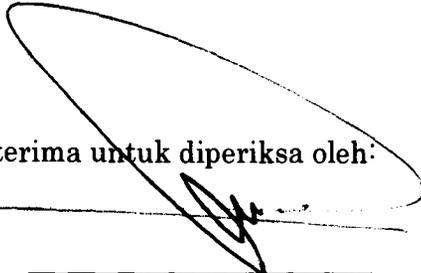
Current Address: No.95 Kampung Kual Lama Geting, 16200 Tumpat, Kelantan.

Notes: * If the Project/Thesis is **CONFIDENTIAL** or **RESTRICTED**, please attach together as annexure a letter from the organization with the period and reasons of confidentiality and restriction.

[The instrument is duly prepared by The Centre for Academic Information Services]

Projek bertajuk '[Kajian Mengenai Kesan Penganjuran Pesta Wau Antarabangsa Negeri Kelantan Terhadap Masyarakat Di Tumpat, Kelantan]' telah disediakan oleh [Siti Fatimah Binti Zakaria] dan telah diserahkan kepada Fakulti Seni Gunaan dan Kreatif sebagai memenuhi syarat untuk Ijazah Sarjana Muda Seni Gunaan dengan Kepujian (Pengurusan Seni).

Diterima untuk diperiksa oleh:

(Andreas Sudjud Dartanto)

Tarikh:

19 / 6 / 2016

PENGHARGAAN

Assalamualaikum dan Salam Sejahtera

Alhamdulillah, bersyukur dilafazkan ke hadrat Ilahi kerana dengan limpah dan kurnia-Nya satu kajian telah disiapkan dengan sepenuhnya sebagai salah satu syarat untuk bergraduat.

Setinggi-tinggi penghargaan dan terima kasih terutamanya kepada Sir Andreas Sudjud Dartanto selaku penyelia Projek Tahun Akhir (PTA) pada tahun ini yang telah banyak membantu dalam memberikan bimbingan dan panduan sepanjang kajian ini dilakukan. Tidak lupa juga kepada para pensyarah lain terutamanya pensyarah dari Jabatan Seni Liberal kerana telah membantu memberikan pendapat dan pandangan yang berguna kepada pengkaji sepanjang kajian dilakukan.

Ribuan terima kasih diucapkan kepada responden-responden yang sudi memberikan maklum balas terutamanya kepada penduduk setempat di lokasi kajian dan pihak dari Pusat Penerangan Pelancongan Negeri Kelantan kerana telah memberikan kerjasama dan kebenaran kepada pengkaji untuk mendapatkan data kajian.

Sekalung penghargaan dan jutaan terima kasih kepada keluarga tercinta atas segala pengorbanan, kasih sayang serta semangat yang diberikan sepanjang kajian dilakukan. Segala pengorbanan dan jasa yang telah diberikan menjadi pembakar semangat dalam diri ini untuk terus melangkah ke hadapan dan mencapai matlamat kejayaan yang diimpikan.

Tidak lupa juga kepada sahabat-sahabat seperjuangan kerana telah banyak membantu dalam menjanakan idea pandangan yang dikongsi serta sokongan yang diberikan untuk melakukan Projek Tahun Akhir ini.

Penghargaan ini juga ditujukan kepada semua pihak yang terlibat sama ada secara langsung atau tidak langsung dalam proses menjayakan kajian yang dilakukan ini.

Sekian, Terima kasih.

Wassalam.

ISI KANDUNGAN

ISI KANDUNGAN		MUKA SURAT
BAB 1	PENGENALAN	
1.0	Pendahuluan Bab	2
1.1	Pengenalan	3
1.2	Latar Belakang Kajian	5
	1.2.1 Wau dan layang-layang	
	1.2.2 Negeri Kelantan	
	1.2.3 Pusat Penerangan Pelancongan Negeri Kelantan	
	1.2.4 Perkembangan Pesta Wau Negeri Kelantan	
1.3	Objektif Kajian	9
1.4	Pernyataan Masalah	10
1.5	Kerangka Kajian	11
1.6	Skop Kajian	12
1.7	Kepentingan Kajian	13
1.8	Limitasi Kajian	14
1.9	Rumusan Bab	15
BAB 2	SOROTAN KESUSASTERAAN	
2.0	Pendahuluan Bab	17
2.1	Permainan Tradisional	18

2.1.1	Wau dan Layang-layang	
2.2	Konsep Acara	19
2.3	Jenis Acara	21
2.3.1	Acara Khas (Special Event)	
2.3.2	Acara <i>Hallmark</i>	
2.3.2	Acara Mega	
2.4	Tipologi Acara	23
2.4.1	Festival	
2.4.2	Festival Kebangsaan & Antarabangsa	
2.5	Konsep Pelancongan	27
2.5.1	Pelancong/Pelawat	
2.5.2	Acara Pelancongan	
2.5.3	Pelancongan Budaya	
2.6	Kepentingan Mengenai Festival Pelancongan	31
2.7	Kesan Penganjuran Festival	32
2.7.1	Kesan Terhadap Ekonomi	
2.7.2	Kesan Terhadap Sosial dan Budaya	
2.7.3	Kesan Terhadap Persekitaran	
2.8	Konsep Strategi	37
2.9	Perancangan Pengurusan	37
2.10	Faktor Penglibatan Masyarakat dalam Festival	38
2.11	Rumusan Bab	39

BAB 3	METODOLOGI KAJIAN	
3.0	Pendahuluan Bab1	41
3.1	Lokasi Kajian	42
3.2	Kaedah Persampelan	43
3.3	Kaedah Pengumpulan Data	44
	3.3.1 Data Primer	
	3.3.2 Data Sekunder	
3.4	Kaedah Analisis Data	46
3.5	Kaedah Kajian	47
	3.5.1 Kaedah Kualitatif	
	3.5.2 Kaedah Kuantitatif	
3.6	Instrumen Kajian	52
3.7	Rumusan Bab	54
BAB 4	DAPATAN KAJIAN	
4.1	Analisa Data Kajian	57
4.2	Demografi	57
4.3	Kunjungan ke Pesta Wau Antarabangsa Negeri Kelantan	61
4.4	Kepentingan kepada Pelancongan	63
4.5	Analisa Terhadap Kesan	64
	4.5.1 Kesan kepada Ekonomi	
	4.5.2 Kesan kepada Sosial & Budaya	

4.5.3	Kesan kepada Persekitaran	
4.5.4	Kesan kepada Peribadi	
4.5.5	Kesan Keseluruhan	
4.5.6	Kesan terhadap Kualiti Peribadi	
4.5.7	Kesan terhadap Kualiti Masyarakat	
4.6	Analisa Strategi Pengurusan	84
4.6.1	Demografi	
4.6.2	Strategi Pengurusan oleh Pihak Penganjur	
4.7	Faktor Penglibatan Masyarakat	89
4.8	Rumusan Bab	95
BAB 5	RUMUSAN KAJIAN, CADANGAN & KESIMPULAN	
5.0	Pendahuluan Bab	97
5.1	Rumusan Kajian	98
5.2	Cadangan	101
5.3	Rumusan/Kesimpulan	105

RUJUKAN

LAMPIRAN

ABSTRAK

Kajian ini adalah bertujuan untuk mengkaji kesan-kesan daripada penganjuran Pesta Wau Antarabangsa Negeri Kelantan kepada masyarakat di Tumpat, Kelantan. Di samping mengkaji kesan penganjuran Pesta Wau Antarabangsa, kajian juga turut dilakukan untuk mengetahui faktor-faktor penglibatan masyarakat setempat serta strategi pengurusan yang dilakukan oleh pihak penganjur. Fokus yang utama adalah pengkaji mengkaji kesan yang memberikan impak kepada masyarakat setempat di kawasan kajian. Bagi mendapatkan data kajian yang tepat, kaedah kualitatif dan kuantitatif digunakan. Temu bual daripada responden dijalankan di sebuah Pusat Penerangan Pelancongan Negeri Kelantan (TIC) dan borang soal selidik diedarkan sebanyak 195 set kepada penduduk sekitar di Kampung Pantai Geting dan Pantai Tujuh. Data yang diperolehi di analisis dengan menggunakan program *Statistical Package For Sosial Sains (SPSS)20.0* untuk mendapatkan peratusan, kekerapan dan min. Oleh itu, kajian secara keseluruhan mendapati bahawa penganjuran Pesta Wau Antarabangsa Negeri Kelantan memberikan kesan yang positif kepada masyarakat setempat dari segi aspek ekonomi, sosial dan budaya serta persekitaran.

ABSTRACT

This study was designed to examine the effects of the International Kite Festival in Kelantan to the local community in Tumpat, Kelantan. In addition, to reviewing the impact of the International Kite Festival, the study was also conducted to know the factors fatherly involvement of local communities and management strategies undertaken by the organizers. The main focus in these study researchers studied the impacts on local communities. For more accurate survey data, quantitative and qualitative methods are used. Interviews were conducted in a way from Kelantan Tourism Information Centre and questionnaires distributed 195 sets of residents around Kampung Pantai Geting and Kampung Tujuh. The data obtained is analyzed using the SPSS program to obtain the percentage, frequency and min. Thus, overall the study found that International kite Festival in Kelantan have a positive impacts on the local community in terms of economic, social, cultural as well as environmental.

SENARAI JADUAL

SENARAI JADUAL	MUKA SURAT
4.2 Demografi responden	57
4.5.1 Kesan kepada ekonomi	64
4.5.2 Kesan kepada sosial dan budaya	68
4.5.3 Kesan kepada persekitaran	74
4.5.4 Kesan kepada peribadi	76

SENARAI RAJAH

SENARAI RAJAH	MUKA SURAT
1.2 Senarai jajahan Negeri Kelantan	7
2.3 Tipologi perancangan acara	23
3.3 Jenis-jenis data kajian	44
3.5 Kaedah kajian	48
4.3 Kunjungan ke Pesta Wau Antarabangsa Negeri Kelantan	61
4.4 Kepentingan kepada pelancongan	62
4.5.5 Kesan keseluruhan	79
4.5.6 Kesan terhadap kualiti peribadi	81
4.5.7 Kesan terhadap kualiti masyarakat	82

SENARAI SINGKATAN

JKKN	: Jabatan Kebudayaan dan Kesenian Negeri
MICE	: <i>Meeting, Incentives, Convention, Exhibitions</i>
NGO	: <i>Non-Government Organization</i>
SPSS	: <i>Statistical Package For Science</i>
TIC	: Pusat Penerangan Pelancongan Negeri Kelantan
UNIMAS	: Universiti Malaysia Sarawak

BAB 1
PENGENALAN

BAB 1

PENGENALAN

1.0 Pendahuluan bab

Dalam bab ini merupakan bahagian pengenalan kepada kajian yang ingin dikaji oleh pengkaji. Pengkaji menerangkan secara ringkas mengenai perkaitan dengan kajian sebagai maklumat yang awal kepada pengkaji. Pengkaji akan menjelaskan tentang tajuk penyelidikan yang dikaji meliputi subtajuk yang dimuatkan antaranya latar belakang kajian, pernyataan masalah, objektif kajian, metodologi dan kepentingan kajian yang ingin dikaji berkaitan dengan acara pesta wau antarabangsa. Subtajuk yang dinyatakan itu merupakan satu maklumat yang awal kepada pengkaji yang ingin membuat kajian dan ia merupakan data yang penting dalam melakukan kajian tersebut.

1.1 Pengenalan

Kajian yang ingin dikaji adalah mengenai Pesta Wau Antarabangsa di Negeri Kelantan yang ada perkaitan dengan pelancongan. Perkara yang ingin dikaji oleh pengkaji adalah mengenai kesan daripada penganjuran Pesta Wau Antarabangsa Negeri Kelantan terhadap penduduk setempat di kawasan kajian.

Penganjuran Pesta Wau Antarabangsa Negeri Kelantan dapat dikategorikan sebagai acara major kerana dapat menampung jumlah pengunjung yang agak ramai dan telah berlangsung dalam satu ruang agak luas dan lapang. Acara major (*major event*) termasuklah festival dan karnival.

Pesta Wau Antarabangsa Negeri Kelantan ini juga ada perkaitan dengan pelancongan dan sangat sinonim dengan festival pelancongan. Pelancongan juga mempunyai kategorinya iaitu terdiri daripada pelancongan kesihatan, pelancongan sukan, pelancongan pendidikan, agro pelancongan, eko-pelancongan, pelancongan membeli belah, pelancongan budaya dan juga pelancongan MICE (*Meeting, Incentives, Convention, Exhibitions*). Jadi, pengkaji telah memilih satu jenis pelancongan yang berkaitan dengan Pesta Wau Antarabangsa Negeri Kelantan sebagai (pelancongan budaya). Pelancongan budaya yang dikatakan itu kerana permainan wau merupakan permainan tradisional di Negeri Kelantan kerana wau merupakan salah satu permainan tradisional yang dimainkan sejak berkurun lama dan telah diwarisi sejak turun temurun dari generasi ke satu generasi. Sehingga kini, masyarakat masih lagi menjalankan aktiviti permainan wau tradisional.

Menurut (Kamel, 2011), pelancongan merupakan salah satu sektor utama yang membawa kepada pertumbuhan dan pembinaan yang dinamik dari segi ekonomi, budaya dan juga sosial. Pelancongan adalah sangat penting dalam memajukan ekonomi kerana dapat menjanakan jumlah yang tinggi dalam pendapatan negara secara keseluruhannya.

Pesta Wau Antarabangsa Negeri Kelantan ini diadakan pada setiap tahun iaitu pada setiap cuti sekolah pertengahan tahun di Malaysia antara bulan Mei dan bulan Jun. Pesta ini dianjurkan oleh kerajaan Negeri Kelantan iaitu melalui Pusat Penerangan Pelancongan Negeri Kelantan atau (TIC) dengan kerjasama daripada Persatuan Pelayang Negeri Kelantan dan Majlis Pelayang Malaysia. Pesta ini diadakan di Pantai Geting, Tumpat Kelantan. Pesta Wau Antarabangsa Negeri Kelantan ini bukan sahaja disertai oleh peserta tempatan, malah peserta dari luar juga turut terlibat. Negara-negara yang pernah menyertai dalam pesta ini ialah, German, Singapura, Vietnam, Jepun, Perancis, Indonesia, Australia, Brunei, Thailand, Filipina, Sweden, Kemboja, New Zealand, China dan juga Austria. Peserta-peserta dari luar negara membawa layang-layang mereka dan menunjukkan gaya persembahan memainkan layang-layang yang tersendiri.

Kerajaan Negeri juga telah memfokuskan perhatian terhadap perkembangan sektor pelancongan dan kebudayaan di Negeri Kelantan untuk membangunkan lagi sektor pelancongan dan kebudayaan. Berdasarkan objektif yang telah ditetapkan oleh Pusat Penerangan dan Pelancongan Negeri Kelantan, sasaran sebanyak lebih daripada 4.8 juta jumlah kedatangan para pelancong tempatan atau antarabangsa ke Negeri Kelantan.

Pesta Wau Antarabangsa Negeri Kelantan turut melibatkan pelbagai pihak untuk menguruskannya dan akan memberikan kesan kepada masyarakat, sesebuah tempat atau negeri yang menganjurkannya terutamanya dari segi perkembangan ekonomi, budaya dan persekitaran. Acara pelancongan seperti ini adalah satu bentuk pelancongan yang telah diuruskan oleh pihak yang menganjurkannya untuk menarik jumlah pelancongan ke sesebuah tempat untuk dilihat dan terlibat dalam sesuatu yang berlaku terhadap penganjuran pesta wau antarabangsa.

1.2 Latar Belakang Kajian

Tajuk ini dipilih kerana pengkaji ingin mengetahui dengan lebih lanjut berkaitan dengan impak pesta wau dianjurkan pada setiap tahun terhadap masyarakat setempat di kawasan kajian. Di mana pesta wau ini merupakan salah satu festival pelancongan kepada negeri Kelantan. Kebanyakan kajian lepas lebih tertumpu pada impak festival. Jadi kajian ini dikaji dengan lebih mendalam iaitu berkaitan dengan faktor penglibatan dan kesan terhadap masyarakat setempat serta strategi pengurusan yang dilakukan untuk penganjuran pesta wau pada masa yang akan datang.

1.2.1 Wau dan Layang-layang

Di Malaysia kaya dengan permainan tradisional terutamanya permainan wau dan juga layang-layang. Musim permainan wau dan layang-layang sangat terkenal di negeri Pantai Timur terutama di negeri Kelantan dan Negeri Terengganu. Pada hari ini, wau dan layang-layang bukan sahaja dimainkan di peringkat kampung, namun telah dimainkan di

peringkat antarabangsa iaitu melalui festival-festival yang telah diadakan seperti Pesta Wau Antarabangsa Negeri Kelantan yang diadakan pada setiap tahun.

Permainan wau dan layang-layang mempunyai ciri-ciri yang mengandungi unsur-unsur Melayu yang asli. Perkara ini dapat kita lihat melalui daripada reka bentuk dan juga rekaan terhadap coraknya. Wau mempunyai jenis, reka bentuk dan saiz yang pelbagai. Permainan wau tradisional yang sering kali dikaitkan dengan Negeri Kelantan ialah wau bulan, wau kekek, wau kucing, wau jala budi, wau puyuh dan pelbagai jenis wau yang lain. Kebanyakan wau sememangnya terkenal dengan kehalusannya, pembuatannya dan keindahannya. Bagi wau kucing ia dipilih sebagai satu lambang kepada syarikat Penerbangan Malaysia (MAS). Kebanyakan para pembuat wau yang mahir datangnya dari Pantai Timur.

Bagi masyarakat di Negeri Kelantan, wau dan layang-layang sememangnya satu permainan yang sangat rapat dengan kehidupannya dan menjadi satu tradisi selain daripada dikir barat, mak yong, dan gasing.

1.2.2 Negeri Kelantan

Negeri Kelantan merupakan sebuah negeri yang sangat sinonim dengan panggilan nama Tanah Rendah Sekebun Bunga, Tanjung Pura atau negeri Cik Siti Wan Kembang. Mengikut sejarah awal, negeri Kelantan merupakan negeri yang pertama dijajah dan ditakluki oleh Jepun pada 8 Disember 1941. Selepas mengalami kemelut dengan Jepun, Negeri Kelantan berada dalam pemerintahan British.

Nama “Kelantan” berasal daripada “Gelam Hutam” iaitu nama kepada pokok Melalueca. Bagi sesetengah masyarakat telah menyatakan bahawa nama “Kelantan” berasal daripada perkataan “Kilatan ” atau nama “Kolam Tanah”. Negeri Kelantan juga mempunyai beberapa daerah yang meliputi daerah Gua Musang, Jeli, Tanah Merah, Tumpat, Pasir Puteh, Bachok, Ketereh, Dabong, Kuala Krai dan juga Machang. Kota Bharu merupakan sebuah ibu negeri kepada Negeri Kelantan. Di Kelantan juga terdapat beberapa buah pusat-pusat pempandaran yang baharu iaitu Kubang Kerian, Pengkalan Chepa, Pasir Tumbuh, Tok Bali dan juga Bandar Baru Tunjong. Negeri Kelantan terletak di bahagian Timur Semenanjung Malaysia yang berhampiran dengan negara jiran iaitu negara Thailand.

Rajah 1.2: Senarai Jajahan di Negeri Kelantan

Sumber: (<http://saripedia.files.wordpress>)

Festival pelancongan sangat penting di sesuatu tempat kerana akan mewujudkan satu perkembangan dan pertumbuhan yang baru kepada sesebuah tempat dan juga

masyarakat setempat dari segi sosio-ekonomi, budaya dan juga sosial. (Getz, 2008) menjelaskan melalui laporan (New Zealand Tourist and Publicity Department, 1987) bahawa acara pelancongan adalah sangat penting dan menjadi pertumbuhan meningkat secara mendadak dalam pelancongan antarabangsa.

1.2.3 Pusat Penerangan Pelancongan Negeri Kelantan (TIC)

Pusat Penerangan Pelancongan Negeri Kelantan (TIC) merupakan satu organisasi yang telah diambil oleh Kerajaan Negeri menerusi Pengurusan Perbadanan Kemajuan Iktisad Negeri Kelantan pada 1 April 1994.

Tujuan pengambil alih ini adalah untuk meningkatkan dan memajukan lagi tahap perkembangan dalam sektor pelancongan dan kebudayaan di negeri Kelantan.

Objektif Utama Pusat Penerangan Pelancongan Negeri Kelantan (TIC)

- i. Menarik jumlah kedatangan para pelancong tempatan atau antarabangsa ke Negeri Kelantan dengan meletakkan sasaran sebanyak lebih daripada 4.8 juta pelancong pada setiap tahun.
- ii. Melaksanakan program-program penggalakan pelancongan sepanjang tahun.
- iii. Mempromosikan pelancongan Negeri Kelantan ke luar negeri atau antarabangsa.
- iv. Memastikan identiti dan kebudayaan Melayu dikekalkan dan diperindahkan supaya tidak dilupakan oleh para pelancong yang berkunjung.